

LJUDSKI GLAS

Glasi „Kmetko-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, na mesec 5 K; posamezna številka K 1.40. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljatve za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I.

Tajna diplomacija.

Po porazu centralnih vlasti so sedli diplomati in finančniki antante za zeleno mizo in so pričeli deliti, popolnoma pozabivši na lepa gesla o svobodi, demokraciji, samoodločevanju narodov ter o javnosti diplomacije. Vsa ta lepa pesem je bilo feniksovo petje, zakaj diplomatje antante so pri sklepanju mirovne pogodbe imeli v mislih samo dve stvari: svoje gospodarske interese in vojaške ozire.

Mirovna pogodba je sklenjena brez narodov, in sklenjena je, čeprav je v marsikaterem oziru krivična, neizvedljiva. Prav sedaj imajo dolgotrajen spor v Gorenji Šleziji. Dalje bi po mirovni pogodbi bila morala Madžarska odstopiti Avstriji zahodno Ogrsko. Madžarska se brani in Avstrija nima vojaške sile, ki bi ji omogočila zasedbo tega ozemlja. Tako je hotel neki poveljnik oditi z vojaki v Avstrijo, prisojene kraje. Ko je poveljnik dal ukaz, ga je neki vojak oklofotal. Poveljnik je hotel vojaka kaznovati, toda vojaški svet je poveljnika odstavil in napovedal stavko. Avstrija torej ni zmožna izvesti ta del mirovne pogodbe, kar seveda ni po godu antanti, ker trpi ugled antante, če se tudi ta del mirovne pogodbe ne izvede.

In kaj hoče napraviti antanta?

Pooblastiti hoče malo antanto, ker bi bilo zanjo to prenaporno, da izvede mirovno pogodbo med Madžarsko in Avstrijo z intervencijo, to se pravi z diplomatično ali pa z vojaško silo.

To sta torej dve vprašanji. Imamo pa še cel kup tajnosti z Italijo, zadeve z Albanijo, zvezo z Francijo, Romunijo in Poljsko glede Rusije. Vsa ta vprašanja so v problemu, so nerešena ali pa, kolikor so rešena, se je to zgodilo brez vednosti našega parlamentarnega zastopstva. Take razmere niso vladale v tem pogledu niti v skrajno nedemokratični Avstro-Ogrski, ki je zaradi svoje tajne čisto zlobne diplomacije slovela.

Jasno je, da je potrebna mirovna pogodba revizije. Izvaja se silno počasi in pri pogajanjih glede detajlnih določb iztiskava antanta iz svojih žrtv vsemogoče gospodarske in politične koristi, na katerih so udeleženi tudi domači kapitalisti, ne pa narod. Tako dobiva antanta vedno večji vpliv nad premaganimi narodi in deželami.

Za vsakega razumljivega državljana je jasno in žaljivo, da države še dandanes niso prenehale s svojo tajno diplomacijo. Ako se vrše diplomatične akcije in dogovori v interesu državljanov, potem res ne razumemo, zakaj bi narod ne smel poznati zunanjo politiko. Če je pa ta politika slaba, je tembolj potrebno, da se vrši pod kontrolo narodovih zastopnikov. Država niso ministri, ampak državljani!

V narodni skupščini bodo naši socialno-demokratični poslanci te dni zahtevali javnost diplomacije, kakor je naša stranka to že prej večkrat storila. Vprašanje je le, kakšno stališče bodo zavzele k temu vprašanju druge stranke. Kolikor se spominjamo, so v stari

Avstriji vse stranke v Sloveniji odločno zastopale stališče, da je neobhodno treba odpraviti tajnost diplomacije. Če so te stranke poštene, če je to bilo kdaj njih resna zahteva, potem je samoobsebi umljivo, da bo zahteva naših poslancev v narodni skupščini prodrila, in bomo v naši državi prav lahko odpravili to pokveko — tajno diplomacijo.

Stranka, ki bi ta predlog zavračala, izgubi vsled nedoslednosti svojo resnost.

„Naprej“.

Varstvo poljskih delavcev.

II.

Zadnjič omenjeni zakon je namenjen za vse tiste, ki se pogodbeno zavežejo opravljati najmanj šest zaporednih dni proti mezdi gotovo delo na posestvu ali v gozdnem gospodarstvu.

To so:

1.) na posestvu zaposleni družinski člani, ki dobivajo za storjeno delo dogovorjeno mezdo,

2.) posli, ki živijo v gospodinjstvu posestnikov,

3.) vsi drugi delavci, ki so za dnevno, tedensko, mesečno ali letno plačo zaposleni na posestvu ali v gozdarskem obratu.

Zakon predpisuje obliko in način, kako morata skleniti delodajalec in delavec pogodbo. Pogodbo skleneta lahko ustmeno in si potem sežeta v roke, ali pa pismeno.

Kdo izmed poslov na kmetih ve danes pri nas, kdaj sme brez odpovedi zapustiti službo? Če se ujdinja uboga para v Božicu, služiti mora do prihodnjega Božiča, pa naj vzame samega trpljenja konec.

Novi avstrijski zakon pa našteva slučaje, ki upravičujejo posla in delavca, da takoj brez odpovedi zapusti službo:

1.) če se gospodar (njegov namestnik ali kak družinski član) proti poslu surovo, žaljivo obnaša, ali pa, če ga zavraja k nenravnosti,

2.) če izbruhne v hiši, kjer je posel zaposlen, nalezljiva bolezen, delodajalec pa ne preskrbi pravočasno za zadostne zdravstvene odredbe.

Kdor pozna, recimo, stari viničarski red, ta ve, da mrgoli v njem zahtev do delavca, da se mora napram gospodarju vesti spoštljivo, ponižno, udano — pa ne samo napram gospodarju, tudi napram oholi hčerki, napram ošabni, napihnjeni ženi. Skratka: viničarski delavec se mora valjati pred tako gospodo v prahu — tako zahteva stari viničarski red, ki je še danes veljaven.

Da bi pa gospodar ali njegov otrok spoštoval delavčovo delo, spoštoval njegovo človeško dostojanstvo, tega zakon ne predpisuje in gospodar uvaža trud delavcev le redko kdaj.

Predaleč bi zašli, če bi podrobno razmotrivali zakon o delavnem redu poljskih delavcev na Nižjem Avstrijskem.

Poglejmo si le še glavna določila. Tako je gotovo važno in pravično določilo o na-

gradah, ki pravi: kdor je pri enem gospodarju 10 let nepretrgoma zaposlen, mora dobiti nagrado, ki znaša vsaj 30% letne plače; po 15 letih mora dobiti enkratno nagrado, ki znaša vsaj 40% letne plače; po 40 letih nepretrganega službovanja pa nagrado, ki znaša enkratno letno plačo.

Tudi to ni veliko. Toda pri nas niti tega ne moremo doseči.

Dalje določa zakon, da mora biti hrana zdrava, okusna in zadostna. Kdor pa dobiva živila, jih mora dobiti za mesec naprej, če ni drugače dogovorjeno. Pa kakšno mora biti stanovanje? Stanovanje ne sme ogroziti zdravja in npravnosti in odgovarjati mora požarno-policijskim predpisom.

Sedaj pa k najbolj kočljivemu določilu tega zakona: k delavnemu času. Tam so vprašanja delavnega časa tako-le rešili: Delavni čas se ravna po krajevnih razmerah in po posebnih potrebah delodajalca. Efektivni delavni čas znašaj v letni povprečnini po 10 ur na dan. Delavci in delavke pa, ki opravljajo živino, morajo to delo vršiti tudi preko tega deseturnega delavnika brez pravice do posebne odškodnine.

Ravnotako ne more delavec zahtevati odškodnine za čas, ki ga prehodi od svojega bivališča do delavnega prostora. To pot mora napraviti izven normalnega delavnega časa. Le tam, kjer je pot do delavnega kraja daljša ko eno uro, sme zaračunati čas nad eno uro v normalni delavni čas.

Delavec mora delati v posameznih letnih časih tudi preko normalnega deseturnega delavnika, to pa proti primerni nagradi.

Kakor vidimo, se s tem določilom ne bo onemogočilo efektivno delo. V času košnje, setve in žetve bo delal delavec preko normalnega delavnika, delal tako, ko doslej; toda z eno veliko razliko: da bo za nadurno delo plačan. Delavec se ne boji dela, zahteva le za delo pošteno plačilo. Tega plačila pa se delodajalci branijo, zato se branijo tudi ureditve delavnega časa in ureditve delavnega razmerja. Povdarjamo pa: z ureditvijo delavnega časa poljskih delavcev, hlapcev in služkinj ne bo trpela produkcija. Trpela bi edinole bogatinova bisaga, zmanjšal bi se le neupravičeni dobiček. Zaradi tega pa tak boj proti ureditvi delavnega časa!

Končno še par besed o bolnih in ponesrečenih poljskih delavcih. Človeka je zbolelo srce, kadar je prebiral stari poselski red. Če je posel bolan več ko štiri tedne, se postopa z njim, kakor z občinskim revežem. Torej človek, ki je opešal in se zgaral za tujega gospodarja, ima potem čast, da ga imenujejo za občinskega reveža.

Nižje avstrijski zakon odreja za slučaj bolezni ali nezgode nastopno: če poljski delavec zboli ali se ponesreči, ima šest tednov pravico do vseh prejemkov, do oskrbe, zdravniške pomoči in do brezplačnih zdravil.

Če pa traja bolezen preko šest tednov, mora delodajalec skrbeti tekom nadaljnjih štiri tednov za stanovanje, oskrbo in zdravniško pomoč.

Torej se je dolžnost delodajalca v slučaju delavčeve bolezni znatno zvišala in položaj delavstva s tem znatno izboljšal.

Zakon pa pravi sam, da velja to določilo le prehodno. To se pravi le dotlej, da bo definitivno izdelan zakon o bolniškem in nezgodnem zavarovanju delavcev.

Navedli smo nižje avstrijski zakon, obrazložili v kratkem njegova poglobljena določila. Naj bo ta članek opozorilo vsem, da je zadnji čas, da se prične tudi pri nas misliti na to, da se vendar že enkrat uredi nevzdržni položaj kmečkega proletarijata.

Mesto zakonov proti prevratnim elementom, mesto zakona o redu in radu naj izdaja vlada raje socialno-politične zakone, pa bo kmalu red in rad v državi.

Kaj sedaj?

Življenske razmere našega delavstva postajajo vsak dan bolj neznosne. Cene dnevno rastejo, posebno cene najpotrebnejšega živeža. V enem samem mesecu se je življenje podražilo za več ko 20 odstotkov.

V marsikateri delavski glavi se poraja obupno vprašanje: — kaj bo? Kje je pomoč?

Če hočemo na ta vprašanja kolikor toliko točnega odgovora, moramo predvsem poiskati vzroke, ki so nas privedli v današnji položaj. V državi je živeža v izobilju in dovolj bogastva nagromadenega, pomanjkanje torej ni vzrok neznosnemu položaju. Meščani nam na ta vprašanja odgovarjajo, da je vzrok draginji slaba valuta. To je sicer resnica, vendar to ni edini vzrok. Ta tudi če bi bil, kdo pa je kriv, da veljava našega denarja tako silno pada? Država ima več izdatkov ko dohodkov, zato mora tiskati vedno več novega denarja, ki zgublja radi tega na svoji veljavi. Če hočemo torej v tujini kupiti kako stvar, si preskrbimo najprvo denar dotične države; čim manjšo veljavo ima torej naš denar, tem več moramo izdati za to, kar si nakupimo.

Kdor hoče torej doseči, da se cena našemu denarju dvigne, mora skrbeti za to, da se ne tiska več nov denar, oziroma da se še starega spravi kolikor mogoče iz prometa. To bi se dalo doseči na ta način, da se zagotovi državi več dohodkov, in pa, da se zmanjšajo državni izdatki na najmanjšo mero. Uvedejo naj se davki na vojne dobičke in izvede naj se vsaj delna oddaja premoženja vseh bogatinov. Tudi državni izdatki bi se dali precej zmanjšati, če bi državljanji militarizmu in sličnim sesalcem stopili nekoliko na nenasitni trebuh. Če bi tako delali, bi bilo za potrebne stvari kmalu dosti denarja in kar je glavno, bil bi to dober denar. S tem denarjem bi se lahko potem dvignil železniški promet, razširila industrija itd. Velike svote denarja, ki romajo sedaj v tujino, bi na ta način ostale doma, s tem bi denar zopet pridobil na veljavi, poleg tega bi pa cvetela industrija in promet, dela in jela bi bilo za vse dovolj. Seveda ta slika ni popolna, ker bi s takimi izpre-

membami šlo roko v roki še marsikaj drugega dobrega.

Dragi delavec in mali kmet, ki se s tem našim načrtom gotovo strinjaš, **kdo pa naj ta načrt izvede?**

Davek na vojne dobičke, oddaja premoženja bogatinov, znižanje militarizma itd., to so stvari, ki bi jih bilo treba predvsem izvesti. Ali jih bodo izvedli demokratije in radikalci? Ali celo samostojneži, narodni socialisti in klerikalci?

Ni upanja, ti veš, da ni upanja, kajti sami sebe ne bodo tolkli po zobeh.

Kdo pa bo vršil to nujno izpremembo? Edin, ki bi to vprašanje lahko rešil je **enotno in močno organizirano delavstvo!**

Jeli delavstvo enotno? — Ne!

Jeli močno organizirano? — Tudi ne!

Torej kaj storiti?? **Moramo se enotno in močno organizirati!!** Druge pomoči ni in jo ne bo.

Iz stranke.

Sodruzi in sodružice iz Kamnice, Brestrnice in Rospeha! V nedeljo dne 25. septembra ob 9. uri vsi na shod, ki se bo vršil v prostorih gostilne Wogrinec ali pa v Šeragovi gostilni. Kje se bo shod vršil, bo razvidno iz letakov.

Pridite vsi, ki trpite pod današnjo reakcijo! Govornik: poslanec sodr. Golouh

Pobrežje. V nedeljo dne 25. septembra ob 14. uri 30 se bo vršil v prostorih gostilne Rojko javen ljudski shod.

Govoril bo poslanec sodr. Golouh.

Sodruzi, sodružice, delavci, trpini, vsi na shod!

Javen ljudski shod se bo vršil v nedeljo dne 25. t. m. ob 14. uri v **Cvetkovcih pri Vel. Nedelji** pri sodrugu Jerneju Petku.

Na shodu bodo poročali sodruzi iz Maribora. Udeležba dolžnost!

Sv. Pavel pri Preboldu. V nedeljo dne 25. t. m. ob 9. uri se bo vršil shod KDZ v Sv. Pavlu pri Preboldu in ob 15. uri v Sv. Petru v Sav. dolini.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Nova cerkev. Krajevna organizacija KDZ v Novi cerkvi pozivlja vse člane, naj skrbijo, da bodo imeli plačano naročnino in članarino vedno za naprej.

Prispevke pobira sodrug Janez Kok, cestar v Novi cerkvi 46, vsako zadnjo nedeljo v mesecu. Odbor.

Naš „Naprej“.

Zadnjič ste prav dobro povedali, da članek o Peskovih tajnostih ni spadal v naš dnevnik. Današnji „Naprej“ ima pa zopet nekaj takega, kar je le po pomoti prišlo vanj: **Kaj je disciplina?**

V tem članku se namreč prav na komunističen način rovari **proti sklepom** in dela propagande za socialistično prepričanje **brez for-**

malnosti. Prav gotovo ga je pisal eden izmed tistih generalov, ki hočejo imeti v stranki prvo besedo, nočejo pa za stranko dati niti ficka, čeprav imajo samo po njeni pomoči danes dohodke, ki so petkrat in desetkrat večji od dohodkov tistega delavstva, ki je s svojimi trdo prisluženimi prispevki stranko vzdrževalo in jo še vzdržuje. Da bi njemu ne bilo treba plačevati, zato je proti sklepom in proti formalnostim. Urednik je članek priobčil, vesel da ima zopet enkrat kak članek od „vodilnega sodruga“, morebiti niti opazil ni, da je naperjen **proti sklepom.** Strankini člani bodo pa čudno gledali, kaj to pomeni...

Uredniku pa ni zameriti! Ni namreč samo urednik, ampak obenem tudi pisatelj našega dnevnika. Vse to dela po vrhu samo v svojih prostih urah. Kajti čez dan sploh ni urednik, ampak zasebni uradnik... Dokler bo tako, se bo še večkrat zgodilo, da bomo čitali v „Napreju“ članke, ki ne spadajo vanj. Zviša naj se že enkrat naročnina, vsak ve, da „Naprej“ ne more izhajati, če je še enkrat cenejši, kakor kapitalistični dnevniki, ki imajo velike bančne podpore. (Infant terribile.)

* * *

Strankino tajništvo, ki je odgovorno za uredništvo „Ljudskega glasu“, se nič ne pomišlja objaviti ta članek, čeprav je podpisan „otrok, ki izblebeta vse rodbinske tajnosti“. Današnji uvodnik, ki ga ponatiskujemo iz iste številke „Napreja“, govori tako jasno proti tajnostim, da se ne bo nihče drznil očitati nam, da smo „slabi diplomatje“...

Komunizem je vzbudil pri nas namesto svobode anarhijo. Tudi mnogi stari socialisti so v tej anarhiji obupali nad močjo organizacije in so v svojem obupu začeli braniti organizacijo z novim nasiljem in uvajati s tem v stranko novo anarhijo, kakor bi še komunistične ne bilo dovolj.

Za stranko je bil komunistični čas pravi zdravilni balzam, čeprav se je takrat zdelo, da jo bo ugonobil. Sklenili so se soglasni sklepi, ki so okrepili organizacija stranke tako, da se zna sama ubraniti vsem anarhijam od katerikoli strani. Posebno važen sklep je bil tisti, da odločujejo v stranki samo redni člani, ki se zavečajo tudi svojih dolžnosti in ki stranko **vzdržujejo.** Člani so začeli redno plačevati svoje prispevke in stranka je postala — neodvisna. Vsi tisti pa, ki so hoteli stranko le izrabljati, so izgubili svoj vpliv, ker so sklepi govorili proti njim.

Nekateri še cincajo in se čudijo temu redu, toda če bodo dolgo cincali, jim bo pri letošnjem strankinem zboru zelo žal, ko bodo videli, da je stranka močna tudi brez njih. Svojega reda pa zaradi njih stranka ne bo nikdar več žrtvovala, za to bodo poskrbeli tisti, ki se zdaj reda drže.

„Naprej“ se bo pa podražil v kratkem. Treba je pa tudi, da socialisti malo več agitirajo zanj. Vsak naj se zaveda, da more biti delavski list dober le takrat, če vsi vžestransko zanj delamo, ne pa, če se mu odrečemo za malenkost, ki nam ni všeč.

Zob: (17. nadaljevanje.)

Socializem in vera.

Modrovanje navadnega človeka.

S tem je postavil socializem delo za tisto merilo, po katerem se imajo ločiti dobri in slabi ljudje. Ali ima kdo proti temu kaj ugovarjati? Nikogar ne najdete, ki bi se upal trditi, da to merilo ni dobro. Vendar pa skušajo nasprotniki ljudstva to merilo onemogočiti. Eni trdijo, da je neizvedljivo, drugi pa se izgovarjajo, da ni zadosti dobro, da mu manjka etičnega temelja.

S temi drugimi se ne bomo pečali. Kdor je pazno prečital dosedanja izvajanja, ta že ve, da smatramo treznega materialista, ki se drži resnice in pravice, za etičnega človeka, dočim odrekamo vsako etiko tistim, ki hočejo veljati za idealiste, pa v življenju prav „idealno“ lažejo in goljufajo. Nihče nam ne more izbiti iz glave, da je delo pri presojanju ljudi etično merilo. Nikdar ne bomo priznali etičnega temelja tistim, ki živijo na račun ljudske neumnosti v popolni brezdelici, pa vendar v izobilici in se v znak svoje etične vzvišenosti oblačijo v škrlatasta oblačila. Pa pu-

stimo to! Vse, kar je treba, jim je že povedal Jezus z dvema besedama: Pobeljeni grobovi!

Nevarnejši so prvi, tisti ki trdijo, da je nemogoče postaviti delo za merilo pri presojanju ljudi. Nevarnejši zato, ker delajo roko v roki z onimi drugimi, in pa posebno zato, ker delavni ljudje sami ne verujejo v delo, temveč se dajejo večinoma zapeljati po svojih nasprotnikih.

Zato mora socializem delavne ljudi same, torej tiste, ki bi morali biti nosilci socializma, vedno na novo in zopet na novo opozarjati, naj spoštujejo delo in sovražijo lenobo, naj ljubijo delavce in zaničujejo lenuhe, naj se združijo z vsemi proletarci na boj proti vsem kapitalistom.

Socializem kot ideja, kot etično stremljenje, kot vera v boljšo bodočnost človeštva, ta socializem je gotovo nekaj lepega in vzvišenega nad umazanostjo življenja sedanje človeške družbe, ta socializem pa žalibog sam ne zna govoriti, ne more nastopati kot bog in prepričati na enkrat vse ljudi, temveč se mora posluževati posameznih ljudi, ki govore v njegovem imenu. Ti ljudje so pa seveda nepopolni, kakor vsi drugi, so člani sedanje umazane človeške družbe, nikakor pa ne an-

geli. Ali je čudno, če se kdaj zmotijo, ali je čudno, če ne morejo vsega na enkrat povedati?

Njih poslušalci so seveda tudi samo ljudje. Ali je potem čudno, da jih mnogokrat napačno razumejo? Potrpežljivosti pa nimajo, da bi počakali na ponovno razlago, kar pri prvi besedi, ki jo napačno razumejo, že poskočijo in se z jezo v srcu obrnejo ne le od nerodnega zagovornika socializma, temveč od socializma sploh. Ali je kaj čudnega, če slišijo ljudje o spoštovanju do dela, pa mislijo pri tem le na tisto delo, ki ga sami razumejo, ker ga poznajo, vse drugo delo pa štejejo k lenobi. Železniški čuvaj se jim zdi lenuh, ker se samo po progi spreha, pisar zato, ker vedno sedi, učitelj zato, ker dela kar hoče. Čuvaj zavida učitelja in pisarja, pisar čuvaja in učitelja, učitelj čuvaja in pisarja, vsi trije pa kmata in kmet tudi vse tri...

Kaj je delo?

Ti, ki koplješ z lopato, se motiš, če misliš, da je delo samo kopanje. Tudi otroci si naredijo lopate in kopljejo, prav pridno kopljejo, dokler ne pride mati in jih nabije, ker so ji napravili s kopanjem mnogo škode.

Pa otroci se igrajo, tisto kopanje ni njihov zaslužek, jaz pa si s kopanjem služim svoj

Dopisi.

Rajhenburg. Približuje se obletnica ustanovitve naše krajevne organizacije KDZ. V volilni borbi smo že tudi pogumno nastopili z lastno volilno listo KDZ. Kakor povsod smo tudi mi imeli razne zapreke, posebno kot tako mlada in ne preizkušena organizacija. Vsled nepravilnih podpisov smo se morali združiti v zadnjem trenutku z demokrati. To je pa naših par komunistov tako razkačilo, da so začeli agitirati in glasovati proti nam, največ radi tega, ker si niso mogli pridobiti z nami odborniškega mesta. Klerikalci imajo s pomočjo nekih samostojnežev svojo večino. Pa to lahko, ker je zanje glasovalo tudi nad 50 naših trapištev. Za to stranko je bilo seveda največ naslonjačev. Za nas je nastopila le še prava zavednost, ne pa omahljivost, s katero si je marsikdo škodoval. Naša občina ima 11 klerikalnih, 4 demokratičnih in samo enega odbornika KDZ. Za župana je izvoljen g. Franc Cvirn, posestnik in gostilničar v Rajhenburgu. Poznamo ga kot delavnega in že sveta skušenega moža. Zaradi tega upamo, da bo imel pravo razsodnost tudi z revnejšimi ljudmi. Priznati moramo, da so se tudi mnogi naši somišljeniki v sosednjih občinah dobro ponašali. Težaven je bil prvi nastop vsakemu. Naša naloga je, da tudi v sedanjem času skrbimo za organizacijo in razširjanje našega časopisa. Kdor ne čita, ostane omahljiv in nepretrčan strankar. Dohiteti moramo, kar smo zamudili. Nadaljevati hočemo s tem, česar smo se oklenili. Zato na delo! — Več prihodnjič.

Krmelj. Razmere v Krmelju so se silno poslabšale. Odkar je naše rudarsko delavstvo zapustilo Unijo slovenskih rudarjev, smo silno nazadovali. Podjetnik nam je že potrgal plače od 40 do 50 odstotkov, čeprav narašča draginja vsak dan. Podjetnik pravi, da rabi naš zaslužek zato, da pokrije izgubo, ki mu je nastala, ker se je premog pocenil. Kakor drugod, tako tudi pri nas strašita SKS in SLS, češ, da rešita delavstvo. Vse obljube SKS in SLS so pa le prazna šala. Po tej žalostni izkušnji so rudarji zopet prišli do prepričanja, da se je treba okleniti Unije slovenskih rudarjev, krmeljskim rudarjem pa povemo, da so prišli tudi delavci po drugih krajih do istega spoznanja in da se radi vračajo v vrste naših organizacij.

S Pristave pri Trziču. Pri nas razsajajo pijani fantini tako nesramno in podivjano, da človek na cesti niti pri belem dnevu ni varen življenja. V nedeljo 18. septembra so prišli iz Kovorja na Pristavo oboroženi s samokresi in noži in streljali tam med ljudmi, da je bila cela okolica v nevarnosti. Po domače T-ov iz Kovorja je prevrnil nekemu dekletu voziček s sodčkom, ko je šla po vodo, sunil neko žensko, da je padla, za avtomobilom g. Mallyja iz Trziča oddal štiri strele itd. Prebivalci si dovoljujejo vprašati merodajne oblasti, če je to dovoljeno in kaj misli ukreniti, da se tako divjanje neha. Če imajo ti ljudje dovoljenje, da nosijo orožje, naj se jim odvzame, če ga zlorablja. Tudi bi bilo potrebno, da bi varnostni organi vsaj ob

sobotah zvečer in ob nedeljah posvečale več pozornosti tem krajem, kjer je to divjanje na dnevnem redu. — Eden za vse.

Dopisnikom. Dopisov brez podpisa ne moremo upoštevati. Ni vam treba skrivati svojega imena pred uredništvom, ki bo gotovo v vsakem slučaju varovalo uredniško tajnost.

Uredništvo Ljudskega glasu
Ljubljana, poštni predal 168.

Narodni socialisti so v Ptujtu tudi pri drugih županskih volitvah volili našega kandidata sodruga Lozinška. V „Novi Pravi“ pa pišejo zdaj: „Volili smo socialista, ne nemčurja; načelo, ne osebe!“

Glede načela nam je žal, da se ga NSS ni držala tudi drugod, posebno v Celju, kjer se je združila s kapitalisti proti nam. Pa če se ga bo za naprej držala, bo lahko še tudi v Celju mnogo popravila, če bo podpirala naše delovanje. Žalibog imamo prav malo upanja...

Opazka o nemčurstvu nam je pa dokaz, da že zdaj s svojim načelom ni mislila resno. Če ji je socializem res več nego osebe, se bo povzpela tudi še za korak dalje, da ji bo tudi več nego narodnost posameznih oseb. Sploh opozarjamo NSS iznova, da pri socialistih ni nemčurjev, seveda tudi slovenčurjev ne, ker se socialist nikdar ne prodaja nobeni narodnosti, temveč ostane vedno to, kar je, in dela z delavci drugih narodnosti skupno proti kapitalistom, ki pa prodajajo svojo narodnost, če je treba, tudi po dvakrat na dan, pa ne samo svojo, tudi svojih delavcev, kakor so v Avstriji delali, če so le mogli. Saj so bili na sodruga Lozinška prav zato tako jezni, ker se jim ni dal prodati, ker ni hotel ž njimi tuliti v nemški rog.

Po svetu.

Enakopravnost žena in moških. Na Češkoslovaškem vlada izdeluje zakonski načrt, ki predvideva izenačenje moških in žensk v državnih poslih. Načrt se v prvi prihodnji seji parlamenta predloži v razpravo. Ukinje se tudi celibat učitelje.

Komunisti razbili skupno akcijo za pomoč Rusiji. Kakor poročajo češki socialisti, se je komunistom posrečilo razbiti enotno akcijo za pomoč stradajoči Rusiji v Češkoslovaški.

Število železničarjev na Češkoslovaškem znaša 156.000 oseb. Koliko jih je pa v Jugoslaviji?

Grški poraz. Turške brzojavke trdijo, da je izgubila grška armada v Mali Aziji 18.000 mož in da se je morala umakniti v svoje prejšnje postojanke.

Nezaposlenost na Angleškem narašča. Po zadnjih uradnih izvidih je popolnih nezaposlencev 1.527.000, tri dni na teden dela pa 400.000 delavcev. Angleška vlada misli to težko gospodarsko vprašanje rešiti na ta način, da bo dovolila velike kredite tistim občinam, ki bi hotele pričeti z javnimi deli, pri katerih bi se uporabljali nezaposlenci.

s tem družbi. Greh pa je po našem vse, kar škoduje družbi.

Ta opazka o miloščini bo marsikoga zabolela. Pa zamisli naj se v položaj berača, uvidel bo, da je pravičnost boljša od usmiljenja. Isto priporočamo tudi vsem zavistnikom! Če misliš, da se železniškemu čuvaju godi bolje, zakaj pa nisi postal čuvaj? Potem bi ne govoril tako, vedel bi, da je čuvajevo sprehajanje po progi delo, pa ne baš lahko delo v zvezi z vsem drugim, kar ima na skrbi. Vedel bi, kako potrebna in za družbo koristna je ta služba! Če bi prezrl kakšno malenkost, če bi se zgodila nesreča in če bi bil kaznovan, ker si „leno opravljal svojo službo“ — potem bi izprevidel, da je tudi ta služba trda! Veruj tudi, da bi se hitro, prav hitro naveličal pisarjevega sedenja! Kako bi si kmalu želel česar drugega! Tako je z vsemi stanovi, ki delajo kaj za družbo koristnega.

Zato nisi upravičen, da sam odločuješ, katero delo je potrebno in katero nepotrebno, katero je dobro, katero slabo. Družba mora odločevati.

Družba pa ne more odločevati, če ni organizirana. Kolikor glav toliko misli! Zato je treba glave zbrati, ko so skupaj, si morajo

Boj Irske za samostojnost. Na noto Devalere, v kateri je ta izjavil, da je pripravljen začeti pogajanja, toda le kot zastopnik suverene države, je izjavil Lloyd George v brzojavni noti Delaveri, da bi taki pogoji napravili konferenco z angleško vlado nemogočo. Zatorej želi Lloyd George, da se smatra njegovo noto, v kateri pristaja na konferenco prihodnji teden v Invernesu, kakor da ni bila izročena, ker je položaj po prejemu Devalereve note postal povsem drug. Ugotoviti pa mora, da angleška vlada niti za las ne bo odstopila od svojega dosedanjega stališča in da se ne udeleži konference, ki bi pomenila, da angleška vlada oficijelno priznava ločitev Irske od ostale kraljevine.

Na Švedskem so se pričele splošne volitve, katerih se udeležujejo tudi ženske in sicer v večjem številu kot moški. V Goteborgu je bila izvoljena že prva ženska v švedski državni zbor.

Tudi ena, ki hoče posnemati druge. Letška vlada je ustavila prevoz ruskemu gladijočemu prebivalstvu namenjenega živeža preko svojega ozemlja. Izgovarja se na neumen način s tem, da se boji, da bi boljševiki ne zadržali praznih vagonov.

Boji v Albaniji. Po brzojavkah iz Skadra so čete Meriditov prišle do 15 km pred Skader ter se vzhodno od Skadra na izhodu z Drinskega Klanca vrše veliki boji. Čete tiranske vlade so doživele velike izgube.

Norveška vlada je rusko sovjetsko vlado priznala kot vlado de facto.

Iz Nemčije. Po uradni objavi so dobile pri deželnozborskih volitvah v Thüringenu meščanske stranske 26, socialisti pa 28 mandatov.

Zloben francoski načrt. „Daily Mail“ objavlja brzojavko, katero je poslal Litvinov sovjetski trgovinski delegaciji v Londonu in v kateri Litvinov trdi, da je poslala Francija varšavski vladi noto, v kateri pozivlje poljsko vlado, naj se okoristi z bedo Rusije in naj stavi Moskvi ultimatum. Dalje naj se obveže Poljska, da bo mobilizirala svojo armado in da bo postavila del svoje vojske pod francosko poveljstvo. Litvinov trdi dalje, da je prejela slično noto tudi romunska vlada.

Namesto kruha! V okolici Lilla, kjer je izbruhnila stavka, so se pomnožile vojaške posadke.

Delavsko stavko v severni Franciji grozi pariška vlada zatreti z vojaško silo. V Roubaix so dospeli čete pod poveljstvom generala Jouvina. Pekovski delavci, ki jim je bilo od stavkujočih francoskih sodrugov dovoljeno, da smejo delati, dajejo 25 odst. svojega zaslužka v prid stavkovnemu fondu. V mnogih krajih je prišlo do velikih manifestacij in nemirov.

Gerhard Hauptmann nemški državni predsednik? Berlinski „Vorwärts“ piše, da agitirajo nemški umetniški krogi za Gerharda Hauptmanna kot nemškega državnega predsednika. Gerhard Hauptmann, sloviti dramatik, uživa zlasti v socialističnih krogih velike simpatije, ker se v svojih delih zavzame za proletarijat, dasi osebno ne pripada nobeni stranki. Pri nas je pesnik znan posebno po svojih „Tkalcih“.

svoje misli povedati, morajo poiskati skupno misel, ki je dobra za vse.

Če se taka skupna misel ne da najti, takrat se mora izvršiti tisto, kar ugaja večini, posameznik se mora pa ukloniti, ker zahteva tako korist družbe, ki mora imeti skupno misel. Po tej skupni misli morajo potem delati vsi.

Ta pot ni lahka, posebno tam ne, kjer so ljudje vajeni samo na prepire. Toda moderni socializem, ki noče biti samo ideja, samo stremiljenje, samo vera v boljšo bodočnost, temveč hoče biti in tudi je znanost, ta socializem pravi, da je to edina pot. Težka pot, vijugasta pot, mnogokrat prav grenka pot, posebno za tiste, ki jim je skupna misel neprijetna, ker so bili preglasovani — toda potrebna pot, ker druge ni. Le tako bomo našli, kje naj bo hudournik zagrajen in kod naj teče nova cesta, le tako bomo dopovedali pisarju, da je čuvajevo sprehajanje po železniški progi koristno delo ravno tako, kakor pisarjevo sedenje, le tako bomo pobratili tovarniškega delavca s kmetom, vse skupaj pa kot delavce združili v eno vrsto proti tistim, ki jim je socializem ne s proškimi pravicami, temveč znanstveno dokazal, da so lenuhi, to je proti kapitalistom.

kruh! — Tudi to ni dovolj, prijatelj! Ljudje si služijo svoj kruh na različne načine, pa nikakor ne vedno z delom. Kopanje je po navadi vselej delo, pa se tudi zgodi, da ni. Če ti naroči gospodar prekopati njegovemu sosedu pregrajo, da mu preplavi voda njivo — ali misliš, da je bilo tisto kopanje delo zato, ker si ga napravil za plačilo, za zaslužek? Sam čutiš, da ne!

Delo mora imeti smoter. Pa ne samo osebni smoter, kajti osebni smoter ima tudi tisto škodljivo kopanje sosedove pregraje (zaslužek) in tudi otroško kopanje (igranje, zabava), pravo delo pa mora imeti družbeni smoter. Če je tvojemu gospodarju sosedova pregraja škodljiva, se mora s sosedom dogovoriti, da napravita pregrajo tako, da bo za oba prav. Ti pa, ki kopiješ, moraš vedeti, da delaš dobro delo, ki bo ostalo, ne pa pogrešeno delo, ki ga bo treba popraviti.

Tudi Jezus je govoril o dobrih delih in o grehih. Žalibog so ga razumeli kristjani tako površno! Kopanje ni bilo zanje nikdar dobro delo, dajanje miloščine pa vselej, celo takrat, kadar so razdeljevali ukradeni blago, dočim štejejo socialisti miloščino večinoma med grehe, ker ovira pravičnost in škoduje

Tedenske vesti.

Danes je 13. obletnica odkar sta padla žrtvi narodnostnih sovražnosti Adamič in Lunder. Gospoda okrog velenarodnih strank se zato bore malo meni in pripuščajo, da račun o zbirkah za spomenik lepo počivajo, spomenika pa tudi še vedno ni. Sorodniki padlih občudujejo to narodno zavednost in mislijo: Da, da, narodnost in svoboda — na jeziku.

Vojaško zglaševanje. Kljub večkratnim noticam in tozadevnim opozoritvam smo dognali, da so še nekateri, katerih ne premaknejo iz njihove brezbriznosti in omalovaževanja predpisov na veliki razglasili, ne dobrohotne notice v časopisih. Opozarjamo te, da je gotovo, kakor je določeno, izpolnijo to svojo državljansko dolžnost. Kazen za opustitev zglasitve je zelo občutna. Dotične, ki bi se ne zglasili pravočasno, kaznuje vojaška oblast, odnosno izreka kazni, ker se vsak, kdor bi se ne zglasil — samega sebe kaznuje. — Magistat mesta Ljubljane.

Obrtno šolanje vojnih invalidov v Sloveniji. Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za socialno skrbstvo, invalidski odsek, sprejema vojne invalide, ki se žele izučiti v kaki obrti in so brez vsakih sredstev, v svojo oskrbo bodisi v invalidskih domovih v Celju ali Ljubljani, bodisi izven teh. V prvi vrsti se bodo upoštevali vsled skromnih sredstev, s katerimi razpolaga omenjeni odsek, le težji invalidi s 50 in več % invalidnosti. V to svrhu posluje pri invalidskem odseku Posvetovalna komisija za izbiro poklica invalidom, ki sestoji iz zastopnikov invalidskega odseka, drž. protezne delavnice, drž. posredovalnice za delo, obrtnikov, strokovnega delavstva in invalidske organizacije. V tej komisiji sta kot člana tudi dva zdravnika-strokovnjaka. — Vsi invalidi, ki so že bili pri ponovnem nadpregledu ter so sami kakor tudi njih roditelji siromašni in bi se želeli izučiti v kaki obrti, naj pošljejo tozadevne prošnje z invalidskim uverjenjem in potrdilom uboštva gori omenjenemu odseku.

Dobri čuvaji, slabi gostje. Notranje ministrstvo sprejme večje število ruskih beguncev, ki jih namestijo kot žandarje za čuvanje granice proti Avstriji v Sloveniji.

Novi bankovci po 20 dinarjev, katere izdelujejo v Ameriki, so gotovi in bodo v kratkem odposlani v Jugoslavijo.

Izplačanje 20% priznanic. Generalni inspektorat finančnega ministrstva je od raznih bank in denarnih zavodov zbral vse priznanice in kupone od onih 20%, ki so se ob priliki markiranja kronskih novčanic odvzeli. Ko bodo končane vse priprave, se bodo priznanice takoj začele izplačevati.

Mezdna gibanja. Vsled neprestanega dvigovanja cen se je v Zagrebu zopet začel pokret za zvišanje delavskih plač. Delavci tvornice za papir so zahtevali 60% zvišanje plač.

Naša policijska kontrola na Dunaju. „Rote Fahne“ piše, da je na Dunaj v spremstvu par agentov dospel šef tajne policije Mita Lazarovič, da bi nadzoroval početje jugoslovanskih komunističnih beguncev tam gori.

Oseški stavci so zahtevali povišanje plač in sicer 300 K za kvalificirane in 150 K za ne-kvalificirane delavce. Ker jim delodajalci niso hoteli ugoditi, je pričakovati konflikta.

Letos potrjeni mladeniči se s 1. novembrom 1921 pozovejo v kadrovske službe. Mladeniči naj bodo pripravljeni na to, kajti vsaka zamuda podaljša kadrovo službo na tri leta, starešino družine pa zadene globa 100 do 300 dinarjev ali zapor, če pozvanega člana ni odposlal v kadrovo službo.

Gospodarstvo.

Letošnji pridelek sliv je po poročilu poljedelskega ministarstva za 50 odstotkov slabše od lanskega.

Obveznice 7% nega notranjega državnega posojila se smejo iznašati iz države.

Manganova in železna ruda v okolici Bitolja. Listi poročajo, da je pred kratkim izsledil g. Ilija Gjorgjevič, kavarnar iz Beograda, v okolici Bitolja večja ležišča manganove in železne rude. — Kakor znano, je ministrstvo za rudo dovolilo, da sme vsakdo, kdor hoče, iskati rudo.

Plačevanje davkov. Po uradnem poročilu se je v vsej kraljevini leta 1919. plačalo davkov za 65,625.628.96 dinarjev, leta 1920 pa 143,555.777.83 dinarjev, dočim so plačani davki leta 1921. znašali 206,151.930.75 dinarjev. Kakor se vidi, se državni dohodki vedno bolj zvišujejo in konsolidirajo.

Carinski dohodki v letošnji proračunski dobi znašajo 786,312.718.24 dinarjev v srebru.

Pridobivanje urana v Čehoslovaški. Ministrstvo za javna dela objavlja, da je vlada določila 12 milijonov kron v svrhu pospeševanja pridobivanja urana.

Ameriški izvoz v Evropo. Na izvozu Zedinjenih držav je bila v zadnjem računskem letu udeležena Evropa za 1455 milijonov dolarjev. Od tega odpade na Veliko Britanijo 825, Francijo 285, Belgijo 133 in Italijo 36 milijonov in ostanek na ostale države. Celokupni izvoz je za 1592 milijonov dolarjev manjši kakor v minulem roku. Izvoz v Kanado je presegel 100 milijonov dolarjev, dočim je znašal izvoz v Mehiko 134 milijonov dolarjev in na Kubo 8 milijonov. Celokupna trgovina v Južno Ameriko je znašala 30 milijonov dolarjev. Uvoz iz Evrope zaznamuje padec 20%. Na celem uvozu 244 milijonov je udeležena Velika Britanija z 198 milijoni. Uvoz z Južne Amerike se je zmanjšal za 44%.

Čehoslovaška tekstilna industrija. „Narodni Listy“ javljajo, da se je položaj čehoslovaške tkalske industrije v poslednjem času znatno izboljšal in da znaša produkcija že nad 30 odstotkov predvojne produkcije. Na praškem velesejmu je bilo prodanega tkalskega blaga za več kot poldrugo milijardo kron.

To in ono.

Interesantnost. Eskimi v God Haabtu (v Grenlandiji) so začeli izdajati svoj list, mesečnik, „Kalorikmir“ imenovan. Naročnina na ta list stane: celoletno eno kožo morskega psa, polletno dve raci, četrtletno 12 jajc. Posamezna številka stane eno jajce. Kdor ne verjame, naj pošlje 3 jajca.

Svetovna zaloga zlata. Banke: Zedinjenih držav imajo zlata 498,500.000 liber šterlingov, Angleška banka ima zlata 128,300.000 liber šterl., Francoska banka ima zlata 220 milijonov 700.000 liber šterl., španska banka ima zlata 99,400.000 liber šterl., italijanska banka ima zlata 85,500.000 liber šterl., nemška banka ima zlata 53,000.000 liber šterl., japonska banka ima zlata 144,700.000 liber šterl., banke ostalih držav imajo zlata 247 milijonov liber šterl. Skupaj 1.448,000.000 liber šterlingov.

Prebivalstvo zemlje. Neki milanski učenjak je sestavil statistiko prebivalcev na zemlji. Prišel je do rezultata, da število celokupnega prebivalstva znaša 1.421,000.000 oseb. Od tega števila odpade na Evropo 309 milijonov, na Azijo 824, Afriko 199, Avstralijo 4 in Ameriko 85 milijonov. Smrtnih slučajev na vsem svetu je letno 35.603.340 ali 97.700 dnevno. Temu številu smrtnih slučajev nasproti se rodi vsak dan 104.800 oseb.

Časopisje v Zedinjenih državah. V Zedinjenih državah izhaja 22.754 časopisov v raznih jezikih. Od teh je 160 dnevnikov. Skupna naklada vseh listov znaša približno 11 milijonov izvodov.

Bakterije na bankovcih. Znano je, da se na bankovcih širi zelo mnogo raznih bakterij, od katerih se ponajveč dobivajo kožne, pa tudi nevarnejše bolezni. V Italiji so pred kratkim preiskali več eno- in dvelirskih bankovcev ter ugotovili, da je na vsakem povprečno 100 do 150 milijonov bakterij. Nevarnost okuženja je danes tem večja, ker je izključno skoraj samo papirnati denar v prometu. Zato je priporočljivo, da si ljudje, ki imajo mnogo opravka z denarjem, pred vsako jedjo umijejo roke.

Ljudsko štetje v Angliji, ki se je vršilo 19. junija, izkazuje, da živi v Angliji, na Škotskem in v Walesu 42,767.530 duš. Od tega prebivalstva je 20,430.623 moških in 22,336.907 žensk. Od zadnjega ljudskega štetja leta 1911. je prebivalstvo napredovalo za 1,936.134 oseb.

Založba in last konzorcija „Ljudski Glas“.

Oblastem je odgovoren Andrej Svetek.

Tiska: Tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

Čitajte naše brošure!

„Pot k socializmu“

Spisal Dr. Oton Bauer. • Prevel F. Uratnik.

Cena samo 2 K.

Naroča se pri „Centralnem tajništvu JSDS v Ljubljani, poštni predal 168“.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

N A delavski dnevnik

N A PREJ

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somjšljenikov na en Naprej! Le „Naprej“ spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi! Mesečno stane 24 kron. Naroča se pri upravi „Naprej“, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Miši - podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12—, za podgane in miši K 12—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 25—; posebno močna tinktura za stenice K 15—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 12—; mazilo za uši pri živini K 5— in 12—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45, Petrinjska ul. 3.

COSULICH-LINE

= TRST-AMERIKA =

New-York — Buenos-Aires —

Rio di Janeiro — Santos

Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

„V boj za občino.“

Brošurica „V boj za občino“ vsebuje poljudno razložen volilni red za občinsko zastopstvo. Temu so pridejana tudi praktična navodila. Cena ji je 6 K. — Naroča se pri Centralnem tajništvu JSDS in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.